

**Wiejska Polska
na początku XXI wieku**

Adamowi, Arturowi, Adasiowi

Maria Halamska

Wiejska Polska na początku XXI wieku

**Rozważania o gospodarce
i społeczeństwie**

Recenzje:

prof. dr hab. *Krzysztof Gorlach*

dr hab. prof. UW *Jerzy Bartkowski*

Redaktor prowadzący:

Łukasz Żebrowski

Redakcja i korekta:

Anna Kaniewska

Projekt okładki:

Katarzyna Juras

Na okładce rysunek Moniki Cichoń „Transformacja”

Copyright © 2013 by Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.

Publikacja dofinansowana przez Narodowe Centrum Nauki,
grant NN 116 298938

ISBN 978-83-7383-625-9

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.
ul. Krakowskie Przedmieście 62, 00-322 Warszawa
tel./fax 22 828 93 91, 22 826 59 21, 22 828 95 63
dział handlowy: jak wyżej w. 105, 108
e-mail: info@scholar.com.pl
www.scholar.com.pl

Wydanie pierwsze

Skład i łamanie: WN Scholar (*Stanisław Beczek*)

Druk i oprawa: Wrocławska Drukarnia Naukowa PAN

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	7
-------------------------------	---

Część I

Socjologiczne rozważania o nowej gospodarce wiejskiej

ROZDZIAŁ 1

Nowa gospodarka wiejska	14
Wprowadzenie: gospodarka wiejska a procesy globalizacji	14
Nowa gospodarka wiejska: cechy podstawowe	18
Od cech ogólnych do szczegółów: kompleksowość nowej gospodarki wiejskiej	24
Nowa gospodarka wiejska: jednostki analizy i miary zróżnicowania	32

ROZDZIAŁ 2

Nowa polska gospodarka wiejska: ogólna charakterystyka	36
Próba innego spojrzenia	36
Rolnictwo	37
Nierolnicze podmioty gospodarcze	52
Główne cechy gospodarki lokalnej	57

ROZDZIAŁ 3

Terytorialne zróżnicowanie gospodarki lokalnej	60
Zróżnicowanie gospodarki lokalnej według stopnia urbanizacji regionu	60
Zróżnicowanie gospodarki wg kryterium gęstości ekonomicznej	62
Gospodarka lokalna: kilka wniosków niezupełnie oczywistych	70

Część II

Życie na (zmieniającej się) wsi: reguły i dynamika zmian

ROZDZIAŁ 4

Dynamika społeczna i struktura społeczno-zawodowa	80
Dynamika demograficzna i ruchliwość społeczna	80
Związki z rolnictwem i wielozawodowość	91
Status społeczno-zawodowy	100
Struktura wykształcenia	104
Zróżnicowanie dochodów	107
Struktura społeczno-zawodowa a różne typy gospodarki lokalnej	111
Struktura społeczno-zawodowa wsi: zróżnicowanie, dystanse, pęknięcia	114

ROZDZIAŁ 5

Elementy systemu aksjonormatywnego mieszkańców wsi: specyfika

i zróżnicowanie	118
Wartości i ich (hierarchia?) hierarchie	118
Wartości rodzinne i nastawienia materialistyczne: cechy pochłopskie?	122
Indywidualizm i relatywizm moralny wsi	126
Jednostka i jej świat społeczny	129
Predyspozycje autorytarne i stosunek do demokracji	133
O niektórych tendencjach zmian tytułem podsumowania	137

ROZDZIAŁ 6

Wzory i sposoby życia na wsi	139
Sposoby czy style życia?	139
„Wiejski” sposób życia, czyli...	143
Zróżnicowane sposoby życia grup społeczno-zawodowych	156
Zamożność i bieda jako wyznaczniki sposobu życia	164
Emeryci i renciści: grupy wycofane?	169
Wiejskie style życia: reguły rekompensacji	173

Zakończenie: współczesne polskie „społeczeństwo wiejskie”	175
--	-----

Appendix: odmiany wiejskiej Polski	191
Zróżnicowana Polska, zróżnicowane Mazowsze	191
Karczew: podwarszawska gmina miejsko-wiejska	195
Sieciechów: wiejska gmina peryferyjna	206
Uwagi końcowe	220

Bibliografia	222
-------------------------------	-----

Spis tabel	234
-----------------------------	-----

Spis rycin	237
-----------------------------	-----